

Trombocitopenija je manjak krvnih pločica (trombocita) koji su uključeni u zgrušavanje krvi.

Krv obično sadrži u jednoj mikrolitri oko 150.000 - 350.000 krvnih pločica: Nenormalno krvarenje se može pojaviti kada broj krvnih pločica padne ispod 30.000 u mikrolitri, premda problemi obično nisu očiti sve dok ne dođe do pada ispod 10.000 u mikrolitri.

Mnoge bolesti mogu uzrokovati nizak broj krvnih pločica, ali se često specifični uzrok ne može naći. Četiri glavna razloga za smanjenje broja krvnih pločica su:

- koštana srž ne proizvodi dovoljno krvnih pločica,
- krvne pločice budu zaustavljene u povećanoj slezeni,
- povećava se iskorištavanje i razaranje krvnih pločica, i
- krvne pločice postanu razrijeđene.

Simptomi

Prvi znak niskog broja krvnih pločica može biti krvarenje u koži. Na potkoljenicama se pojave purpurni točkasti podljevi, a manje ozljede mogu uzrokovati male razbacane modrice. Mogu krvariti desni, a krv se može vidjeti u stolici ili mokraći. Menstrualni ciklusi mogu biti neuobičajeno teški. Operacije i nesreće mogu biti opasne, jer krvarenje može biti teško zaustaviti.

Kako se broj krvnih pločica smanjuje, krvarenje se pogoršava. Ljudi koji imaju vrlo malo krvnih pločica (obično manje od 5.000 do 10.000 u mikrolitri krvi) mogu izgubiti velike količine krvi u želučano-crijevni sistem ili mogu razviti po život opasno krvarenje u mozgu, čak i ako nisu bili ozlijeđeni.

Dijagnoza

Liječnici posumnjaju na trombocitopeniju u ljudi koji imaju nenormalne podljeve krvi i krvarenje. Oni često rutinski pregledavaju broj krvnih pločica u ljudi koji imaju poremećaje koji uzrokuju trombocitopeniju. Katkada otkriju trombocitopeniju kada se krvne pretrage naprave iz drugih razloga u ljudi koji nemaju simptoma krvarenja.

U liječenju ovog stanja presudno je određivanje uzroka trombocitopenije. Doktor mora odrediti ima li osoba poremećaj koji uzrokuje trombocitopeniju. Ako nema, neki simptomi mogu pomoći da se odredi uzrok, npr. ljudi obično imaju povišenu temperaturu kada je trombocitopenija nastala kao posljedica infekcije, neke autoimune bolesti kao što su SLE (sistemski lupus eritematosus) ili trombotična trombocitopenična purpura. Međutim, obično nemaju povišenu temperaturu kada su uzrok idiopatska trombocitopenija ili lijekovi.

Povećana slezena, koju doktor može napipati za vrijeme fizikalnog pregleda, upućuje na to da slezena hvata krvne pločice i da je trombocitopenija posljedica poremećaja koji je doveo do povećanja slezene.

Kako bi se odredila težina trombocitopenije i našlo uporište za njen uzrok može se pod mikroskopom pretražiti uzorak krvi ili elektronskim brojačem izmjeriti broj krvnih pločica i volumen. Uzorak koštane srži uzet iglom na šprici (izvlačenje koštane srži) i pregledan pod mikroskopom može dati podatke o proizvodnji krvnih pločica.

Uzroci trombocitopenije

Koštana srž ne proizvodi dovoljno krvnih pločica

- Leukemija
- Aplastična anemija
- Paroksizmalna noćna hemoglobinurija

- Pretjerano uzimanje alkohola (alkoholizam)
- Megaloblastična anemija
- Neki poremećaji koštane srži

Krvne pločice budu uhvaćene u povećanoj slezeni

- Ciroza sa zastoynom splenomegalijom
- Mijelofibroza
- Gaucherova bolest

Krvne pločice postanu razrijeđene

- Obilna nadoknada krvi ili transfuzija sa izmjenom krvi (u tim pripravcima krvi nema trombocita jer krvne pločice u pohranjenoj krvi ne traju dugo)
- Hirurški zahvat na srcu i plućima zbog postavljanja premostnica (by-pass)

Povećana potrošnja i razaranje krvnih pločica

- Idiopatska trombocitopenična purpura
- Infekcija HIV-om
- Purpura nakon transfuzija krvi
- Lijekovi kao što su heparin, kinidin, kinin, antibiotici koji sadrže sulfa skupinu, neki lijekovi protiv šećerne bolesti koje se uzima na usta, soli zlata i rifampin
- Hronična leukemija u novorođenčadi
- Limfom
- Sistemski lupus eritematodes (SLE)
- Stanja koja uključuju zgrušavanje unutar krvnih žila, kao što su opstetričke komplikacije, rak, otrovanje krvi (septikemija) gram-negativnim bakterijama i traumatsko oštećenje mozga
- Trombotička trombocitopenična purpura

- Hemolitično-uremični sindrom
- Sindrom respiratornog distresa odraslih (ARDS, eng. Adult Respiratory distress syndrome)
- Teške infekcije sa otrovanjem krvi

Liječenje

Trombocitopenija koju uzrokuje neki lijek obično se može popraviti prestankom uzimanja lijeka. Ljudi koji imaju vrlo nizak broj krvnih pločica često se liječe u bolnici ili im se savjetuje da ostanu u krevetu da bi izbjegli ozljede zbog nezgode. Kada je krvarenje teško, može se dati transfuzija krvnih pločica, naročito ako je trombocitopenija nastala zbog smanjene proizvodnje krvnih pločica.